

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Wegjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

Hirdetések díjszabás szerint.

Pünkösd.

A keresztény világ magasztos ünnepköreinek utolsójára: piros pünkösd napjára viradt fel ma a hívők ezernyi serege. Mindenik ünnepkör oly szép, oly magasztos, annyira lebilineselő, hogy a gyarló ember nem is tud külömbiséget tenni a három ünnepkör között szépség, magasztosság tekintetében. Mindenik egy-egy fel-emelő gondolatot juttat eszünkbe. A karácsony a szeretetet, husvét a feltámadást és pünkösd a reményt.

S mindháromra mily nagy szüksége van az emberiségnek. Szeretet nélkül az ember olyan, mint a zengő érc, avagy a pengő cimbalom. S miként az egyes ember élete enélkül üres, tartalom nélkül való: olyan a társadalomé, az egész emberiség is.

Testi, lelki feltámadás, megújulás nélkül hasonlóan képtelen az emberiség nagy, szép, fönséges alkotásokra.

Mind a szeretetre, mind a megújulás, feltámadás nagy kegyelmére csak a Szentlélek segítségével, az ő bőséges malaszt-

jainak kiadásával tehetünk szert. Azért mondja az apostol: Emitte spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terrae.

Ennek a fönséges gondolatnak, annak a magasztos ténykedésnek van ma lélek-emelő ünnepe, hogy Jézus Krisztus menyemenetele után tízednapra a szegény, árván maradt tanítványokhoz elküldötte az ő szent lelkét, mely az egyszerű halászokat betöltötte tüzzel, elárasztotta bőséges kegyelmével s felvértezte a nagy harcra, a hit harcára, hogy elmenvén megkereszteljenek és megtanítsanak minden nemzeteket a szent ígére, amely új világot teremt a régi romjain.

A tüzes nyelvek leszállása, a Szentlélek kiadása ezerkilencszáz év misztikus ködén is oly szépen világol át hozzánk késő nemzedékre, sőt újból és újból megújul és teremt csodákat a romlottság, a hitetlenség napjaiban.

Mikor is volna nagyobb szükség a Szentlélek bőséges áldására és kegyelmére, mint éppen a mostani napokban, midőn a szeretet kiháló felben s a kegyetlenség üli orgiáit, mikor a hitet a hitetlenség

váltja fel, amely rombol, tör és zúz mindenfelé, felvilágosodottságot hirdelve, de valóban a sötétséget terjesztve.

Szegény hazánknak is, hol a hit megfogyatkozott, hol a pusztulás ütötte fel fejét, hol az erkölcsiség igen alacsony fokra szállott, szüksége van a megújulásra, hogy fiai ezzel felvértezve, meg erősödjék, megtalálhassák azt az utat, amely bizony vezet a boldogulás felé.

E szent ünnep gyűjtsen világosságot államferfiaink és törvényhozóink elméjében és szívében, hogy egymást megértve közös erővel munkálkodhassanak szegény hazánk, szegény népünk boldogításán.

Gyűjtsen világosságot, melynek fényénél meggyőződhetünk arról a nagy igazságról, hogy valamennyien csak akkor lehetünk boldogok, csak úgy juthatunk el a tökéletesség piederstábjára, ha felismerjük, hogy a nagy Alkotónak mindannyian egyenlő jogokkal felruházott, egymásért élő és jöletünket közösen munkáló teremtményei vagyunk.

A fű kiszökölt, a fa új virágokat hajtott, a természet ragyogó pompában disz-

TÁRCA.

Pünkösd.

— Irta: Pintér János. —

A tudomány azt sejteti velünk, hogy az ősananyag, melyből Isten a világot alkotta, egy nagy káosz volt. E káosz millió évekig kavargott és önmagától ennyi idő alatt sem birt átalakulni. Végre Isten lelke szállott alá és rögtön megszünt e zürzavar.

Azóta már sok ezer év múlt el és a világrendszer a mai napig változatlan maradt. Ellenben lakója, az emberiség fokozatosan civilizálódott, behatolt a természet egyes titkaiba és a homály helyébe fényt derített. Most is folytonosan küzd, törekszik előre, hogy egykor földi szenvedéseit örök boldogsággal váltsa fel. Míg a szellemiekben előre tört, addig az erkölcsi alapot időben kiengedte lábai alól. Tán örökre elbukott volna, ha az Atya meg nem könyörül és az Ige testté nem lesz, hogy az emberiséget a végső veszélyben az örvény hullámai-ból kiragadják. Csodás volt Jézusnak egész élete. Még mindig nem vagyunk képesek fölfogni az ő ténykedéseit, még kevésbé végtelen nagyságát.

Eppen ilyen érthetetlen előttünk a mai pünkösdi ünnep jelentősége is.

A kereszténység megalapításának 1905-ik évfordulóját szenteljük ma, e fényes ünnepen, a melyen csodálkozással tekintünk vissza azon bámulatos eseményre, melyet tizenkét tudatlan s műveletlen férfi előidézett, harcra kelvén a hit és tudás akkori elveivel, tanokat hirdetve, melyek nemesak újak, de meglepők is valának, ellenkezvén a pogány világ politikai, társadalmi, családi, egyéni nézeteivel, hagyományos szokásaival és érzelmeivel; és mégis: eme tanok megnemesítői lőnek minden értelmi tudásnak, minden szokásnak, megszentelői minden érzelmenek.

Jézus küldetésének végeztével a mennybe szállott fel s mennybemenetele után 10-ik napra elküldé az ígért Szentlelket. Ingó szél jelezte jövetelét, megjelenésekor tüzes nyelvek voltak láthatók az apostolok fejei felett.

Lehet képzelni, mily nagy meglepetést szült e rendkívüli tünemény Jeruzsálem városában.

A tünemény után az apostolok nyomban olyan bőségesen hirdették Jézus tanait és műveit, hogy megkeresztelkedett „és hozzájok áll a napon mintegy háromezer lélek (Ap. esel. 2. 41).“ Sőt e naptól kezdve azon ajkakon, melyek előbb annyiszor hangoztatták a kételkedés szavát, a bensőséges meggyőződés igéi esendültek meg szünet nélkül, mely igék bejár-

ták az egész világot, s e rövid idő alatt már nemesak ismeretessé tették Jézust és tanítását, hanem olyan sereget gyűjtöttek a kereszt zászlaja alá, mely érette élni és meghalni egyaránt kész volt.

Az első pünkösd napján elvetett parányi mustármag évszázadok folytán terebélyes fává nőtt fel. Agy szétterjednek az egész földkerekségen. Ma nyíhet talál arnyékában minden hívő lélek.

Hinnünk kell tehát, hogy a Szentlélek Isten, ki az első pünkösd ünnepén tüzes lángok alakjában az apostolokra szállott, — „láthatatlan módon még most is küldetik és megszentelő malasztjával lelkünkbe száll, hogy benne lakjék“ (Ap. esel. 2. 4.): hit és erkölcsi téren napjainkban is ugyanazon csodálatos dolgot viszi véghez, a mivel a kereszténység hajnalán találkozunk.

Higyjük ezt igaz élő hittel, siessünk ebben a reményben úgy az öröm, mint a bánat pillanataiban a szent kereszt, az evangélium és Annak az oltalma alá: — ki elküldé a mai napon a Szentlelket, ki kezében tartja a mindenség körülölelő égboltozatját és azt a protoplazmát, a melynek csak egy ziczesepp az egész világa — ez esetben győzünk és celt érünk, különben elbukunk örökre!

lik, a völgyben a pünkösdi rózsá illatozik és csak a gyarló ember nem akarna megújodni, újra születni? Oh ez nem lehet!

Jertek, kérjük a Szentlelket, hogy árasztson ránk bőséges kegyelmét, hogy megújulva nyesegecsük hibáinkat és előkészítsük magunkat a lélek, a tiszta erkölcs harcára.

Biró Lajos.

Szabdkömvés furfang.

A szabdkömvés mindenfelé, a merre csak létezik, mindenféle eszközt felhasználnak a saját hatalmuk gyarapítására és eszmék terjesztésére.

Igy próbáltak tenni a győri szabdkömvés is, midőn két év előtt elhatározták, hogy Győrött egy középiskolai internátust létesítsenek. Az ifjú lélek fogékony mindenre. Miért ne lehetne hát ilyenformán terjeszteni a sötétben vakolók eszméit is? Aztán a furfangos urak összeraktak mintegy 15.000 korona alapítókét (?) s ezt felajánlották Győr városának azzal a szerény kívánsággal, hogy a város adjon telket, az építkezéshez még szükséges pénz s majdan tartsa is fenn az internátust, mely áldozatokkal szemben a böles szabdkömvés csak azt ködtötték ki maguknak, hogy az általuk 12 tagúvá meghatározott felügyelő bizottság 9 tagját örök időkre azonnal kinevezi, az internátusban három illetve hat ifjút ők vesznek fel és kikötik, hogy a felügyelő bizottság az intézmény vezetésének, az alapítók által meghatározott, szabdkömvés szelleme felett szigorúan örököljék.

Más szóval, a kis ravaszok azt kívánták, hogy kellő telket, pénzt a kellő mennyiségben adjon a város — szabdkömvés szellemet és felügyeletet szolgáltatnak az alapítók.

És ennek a huncutságnak védelmére, sőt reklamározására vállalkozott most közelebbről egy magát „kath. győri polgár“-nak nevezett úr egy brosíraban, melynek ékes jeléje: „hol a klerikalizmus emel szót, ott az igazság megfeszítették“ — eléggé mutatja a fűzet szellemét és irányzatát.

Mindezt a mozgalmat pedig abból az alkalmából említettük meg, hogy — miként mult számunkban egy hírből származott adunk — a győri egyházmegyei katolikusok is felébredtek az elenség manőverezése után s elhatározták egy kath. internátus létesítését. Az alakuló gyűlés előtt egy áfólos s egy a kath. internátus szükségességét lelkesen fejtegető fűzetke jelent meg névtelenül ugyan, de kiérezhetőleg hozzáértő tanügyi férfi tollából.

Mint hogy pedig a mi kisebb bérce hazánkban is több helyütt is elkenne egy-egy internátus, közöljük ebből a fűzetből azt a részt, amely általános érdekű voltánál fogva, általános figyelemre tarthat számot.

„Nem vagyunk ellenségei az internátus eszméjének. Sőt ellenkezőleg a katolikus közönség is kíván internátust állítani, amint hogy ennek tervével minden középiskola és vallásfelekezet régi időktől foglalkozik.

Mi is akarunk internátust állítani, mert a kié az iskola, azé a jövő. E mely értelmű szavak igazságát mindenkor, minden nemzet története igazolja, s napjaink ellentétében hullámzó felfogása még sokkal jobban igazolja fontosságukat. A természettudományok és a szociális mozgalmak túlságosan a reális irány felé terelik az emberek figyelmét, s az önző érdekarok kö-

zött épen az iskolának legfontosabb céljáról feledkeznek meg: t. i., hogy a középiskolától első sorban nem szakismeretet kell várni, hanem a jellemek igazi és helyes kialakulását. Érti ennek a hiányát mindenki; ennek érdekében irnak és beszélnek legtöbbet. S miért nem tudnak mégis célt érni? Mert nem vetnek neki oly alapot, a mely az ifjút biztosan vezetné az élet minden körülményei között. Az igazi, rendületlen jellemnek alapja csak a tiszta vallás-erkölcs lehet; s azért veszi bele még az országos törvény is az iskola alapfeladatai közé a vallás-erkölcsös nevelést.

A szülői háznak és iskolának e tekintetben teljesen egybehangozón kell eljárnia. A mit a jó anya elkezdett, a vallás-erkölsi igazságoknak a győnge gyermeki szívébe való oltását, az iskolának kell folytatnia; mélyebb alapot kell neki vetnie, öntudatossá kell tennie, a szívébe kell gyökereztetnie. Ezért nyer az iskola teljes jogot a gyermek fölött, hogy lelkét céltudatosan és teljesen összhangozón művelje ki. Jaj volna az iskolának, ha ezt a feladatát csak közömbösen is venné, s százszorosan jaj, ha elmulasztaná. Ezért kell az iskolának és a szülői háznak folytonosan érintkeznie. S ha a szülők távol vannak, helyetteseikre, a szállásadóikra hárul e kötelesség. Ezért ró rájuk is az iskola a törvény szellemében szigorú kötelezettséget.

Bármennyire igyekezzünk is azonban megközelíteni, hogy a szülők, illetve helyetteseik és az iskola együtt működjenek, az igazi összhangozt sohasse fogjuk elérni. Mert a társadalmi viszonyok újabb alakulása nyilván mutatja, hogy szállásadásra mind kevésbé vállalkoznak oly intelligens családok, a melyek nemesak üzletnek tekintik a deaktartást, hanem hajlandók teljes mértékben átvállalni a szülői gondot és felelősséget. Ezért kívánja a társadalom oly annyira a konviktusok, internátusok alapítását, s kívánják nemesak a vidéki, hanem a nagyvárosi szülők is, mert az élet erős érdekarcai miatt sokszor a nagyvárosi szülők is kénytelenek egész napjukat üzletben töltöni s így gyermekeiket csak késő este láthatják, s mert napközben nem bírnak rájuk felügyelni; vagy eseledek felügyeletére vannak bízva, vagy még teljesen ki nem forrott fiatal emberekre, a kik nem képesek nekik helyes irányt kijelölni.

Nemesak szorosan vett iskolai előhaladásuk van így veszélyeztetve; még jobban ki van téve a veszedelemnek vallás-erkölsi nevelésük. S ha minden egyes vallásfelekezetre nézve fontos ez, kiválóan fontos a katolikus vallásra, a melynek erkölsi elvei a legszigorúbbak, s ezeknek az életben való megtestesülése csak úgy várható, ha már a fiatal lélek korán hozzászólik pontos teljesítésükhöz.

Az internátus anyagi és szellemi irányban működik. Anyagi tekintetben törekednie kell, hogy a gyermeknek megadja az egészséges táplálékot, egészséges, tiszta lakást s mindazt, a mire szüksége van. Viszont azonban el ne kényeztesse, ne keltsen benne oly igényeket, a melyeket később ő maga betölteni nem tud. Szoktassa hozzá a tisztasághoz, rendezés és pontosságához; tanítsa meg, hogy a mit maga elvégezhet, végezze el szívesen, mert annál önállóbbak vagyunk, minél kevésbé szorulunk másra; tanítsa meg idejének okos beosztására, a tanulás és szórakozás helyes egymásutánjára.

Mindenek felett fontos azonban a szellemi nevelés. Mivel, mint mondtuk, az iskola célja a vallás-erkölsön alapuló jellem nevelése, az internátusnak is arra kell a főgondot fordítania. A mit a szülői ház kezdett, a mit az iskola tovább épít, azt kell az internátusnak a gyakor-

latban keresztül vinnie. A katolikus internátus tehát tudatosan működik azon, hogy a vallás a szívébe fészkelje magát, teljesen átthassa a lelket, s lassankint öntudatosan átkinduló pontja legyen minden cselekedetnek s ez alapon a jellemnek is. Igyekezik, hogy az ifjak a katolikus vallás minden gyakorlatát otthon is pontosan és szívesen elvégezzék, de ne kényszerűségből, hanem meggyőződésből. Hozzászókatja a növendékeket, hogy mindig teljes tisztelettel legyenek a többség iránt abban a tiszta tudatban, hogy nincs hatalom, hanem csak az Istentől s ép azért minden előjárójuknak feltétlen tisztelettel tartoznak. Különösen szükség van erre napjainkban, mikor a tekintély iránt való tisztelet szinte neveltségessé tették. Az internátus véssé az ifjú lelkébe a tiszteletet a törvény iránt, a mely szintén a többségnek megnyilatkozása; értse meg az ifjú, hogy kötelessége a törvény iránt tisztelettel viseltetnie még akkor is, ha azzal esetleg saját érdeke ütközik is össze. Tanulja meg e kis világban a kötelesség rendületlen teljesítését nemesak azért, mert neki van belőle közvetlenül haszna, hanem első sorban azért, mert ezt várja tőle a köző, a haza érdeke; hisz ő is csak úgy számíthat hazája, polgártársai előzékenységére, ha maga is teljesíti minden kötelességét, mert jog és kötelesség elváthatlanok egymástól. Az ifjú lelkében fel kell ébreszteni azt a tudatot, hogy lelki tehetségeit fejleszteni és művelnie feltétlen kötelessége, mert csak így érheti el igaz célját, a saját boldogságát, a mi nem lehet más, mint Isten dicsősége és hazája emelkedése.

Óvakodnia kell azonban az internátusnak, hogy a személyes megkülönböztetést, a hiúságot megteremtse, vagy ha megvolt, fejlessze a növendékben. Az internátusban érezze át az ifjú, hogy minden ember egyenlő, mindenki tehát egyformán tartozik teljesíteni kötelességét; s a kinek Isten több tehetséget adott, attól többet is várnak; de neki azért nincs oka elbizakodnia. Az egyenlőség elvét első sorban egymás megbecsülésében és a kötelesség egyenlő teljesítésében kell látnia.

Szóval az internátusnak lehetőleg egyesítenie kell magában s meg kell valóstania mindazon erkölsi elveket, a melyeket a katolikus vallás az evangéliumból mint igazságokat egybefoglalt, a melyeket századok tapasztalatai alapján az internátusok eddig is alkalmaztak, s melyeket a szabdkömvesség nem foglalhat le, mint a saját különleges tulajdonát. Hisz a katolikus vallás volt megkezdője a nevelésnek és oktatásnak egyaránt; az ő előlmei nevelkedett a középkor oktatása az elemi iskolától föl az egyetemig; ő kezdette emelni az internátusokat is, hogy a fiatal nemzedeket annál biztosabban megmentsse minden rossz befolyástól, helyettesítse a szülői kötelességeket, gondoskodjék szellemi szükségleteiről. Magában Győrött a nagy-névi Széchenyi György alapította az első konviktus a fő-és köznevelés nevelésére.

E gondoskodásról nem mondhat le az egyház a jövőben sem. Az embernek, a növendéknek anyagi ellátásával foglalkozhatik bárki; a gyakorlati életbe való bevezetés is még közömbös lehet az egyháza. De a nevelést, első sorban a vallásos, katolikus erkölsi nevelést sohasem adhatja ki kezéből. S épen mivel az újabb kor irányja mind realisabb, mind érzékiesebb lesz, s mivel egyes intézmények, társulatok célzatosan akarják az ifjúságot az ideális iránytól elvonva, az érzékiesebb irányban vezetni, — s a jótékonytágot előtérbe tolván, internátusokat állítanak azon célból, hogy a főiskolákban, sőt már a középiskolákban is valótlásuk iránt közömbössé tegyék az ifjúságot, s

csak általános erkölcsi elveket hirdessenek, — az egyháznak fokozottabban kötelessége, hogy az internátusokat most még nagyobb mértékben vegye gondjaiba.“

Püspök urunk bérmáltójából.

Püspök urunk bérmáltójában, mely egyúttal diadalútja kath. életünknek és nagy misszió is, május 21-én délután 1/2 óra körül indult nagy kísérettel, virágokkal alhalmozva és a népszerűt nyilvánulási közt K. Újfaluból Csik-Kozmás felé. A „Nyerges“ gyönyörű, változatosan emelkedő és leereszkedő útján a természet fenséges pompájában gyönyörködő főpásztort és kíséretét kellemesen lepte meg az aljban várakozó kozmási lovas bandérium, mely szépen rendezett mozgásában mindenkinek feltűnt. Ömeltőségét a nép nagy tömege a község végén felállított díszkapunál dörgő eljen kiáltások között fogadta, mely üdvözlő Szántó Ábrahám megyebíró üdvözlő beszéde és Püspök úr kegyes válasza után sokszor megújult. A szép és impozáns bevonulás igazán kinyomata volt a nép belső valóságos buzgóságának. A templomhoz siető főpásztort a hitközségnek közszereplésében és becsülésben álló lelkipásztora fogadta, átadva a templom kulcsait, melyeket kegyes és szeretettől áthatott szavak kíséretében adott vissza, kérve Istent, hogy a sokat szenvedett lelkipásztort segítse munkájának tovább folytatásában.

A szokásos imák elvégzése után a halottakért zengett az ének, szállott fel az ima. Igazán szereti népünk halottjait, sokat imádkozik értük, de imájában és énekében mégis érzik, hogy most, midőn főpásztorával együtt imádkozik és énekel, lelke mégis igazabban érzi, hogy közelebb van Istenhez. E könyörgések után első helyre a fíradhatatlan főpásztornak a szöszék; kifejtette jövetelének célját, bűnbánatra szólította fel a híveket s kérte, hogy vele együtt imádkozzanak kegyelemért, hassanak oda, hogy látogatásának napjai a községben is legyenek a kegyelem napjai. A büzgőség, a végzett májusi ájtatosság után gyóntatás zárta be a napot.

Május 22. napja a püspök látogatásának fénypontja Kozmáson. Mindenütt virág, ünnep van: kívül és ünnep van a lelkekben. Az ünneplő község nagy tömege várta Ömeltőségét a templomnál. Mely meghatottsággal borultak térdre a hívek az áldástörő főpásztor előtt. A püspök úr által végzett szent mise végén a helyi plebános lépett a szöszékre s dacára tört, gyenge testének, erőteljes, kerekded szép beszédben szólott a hitnek erősségéről. Folytatja a beszédet a főpásztor mindenkéihez, hogy újítsák meg a kereszttségben tett fogadást, szólott a bérmálódókhoz, esdve kérve, hogy vele együtt imádkozzanak a Szentlélek kegyelmének bőségeért. Szólt az egész néphez, hogy bérmálás után a templomba mindnyájan töredelmes bánat fölkeltsé által törekedjenek lelküket méltóvá tenni a pápai áldás fogadására. Gyönyörű szép időben, a nép búgó éneklése és imádságai közt osztotta ki a bérmálás szentségét s annak végével a pápai áldást. A plebánian tartott kihallgatások és tisztelgések végeztével elköltött izletes ebéd után újból gyóntatás és májusi ájtatosság zárta be a napot.

Május 23. napja a Lázárfalvái volt. Ahívek lelki üdvéért aggódó főpásztor úgyanis e körütn a filialis egyházakat is meglátogatta, hogy az elhagyottaknak, a gyengélkedőknek is alkalmat nyújtson ha szükséges volt a bérmál-

kozásra, a vizsgálatásra, hogy szavát minden gondjaira bizott hívó hallhassa.

A filialis egyházakat ért rendkívüli nagy szerencsét mindenki érezte. Minden alkalmat megragadott Lázárfalva is, hogy főpásztora nagy jószágát viszonzozza. Nagy számban jelentek meg fogadására s Lakatos Izrael ny. képezdei tanár fogadó beszéde után nagy buzgósággal vettek részt az isteni tiszteletben, sokan bérmálkoztak, lesve-lesték az apostoli férfiúnak minden szavát. Ép ilyen nagy figyelemben részesültek a nép részéről az évzáró vizsgálatok, a melyeken különösen a hittani vizsgálatokat ő maga a Püspök vezette, nyájas, leereszkedő modorával a gyermekeket egészen magához bilincselte. Igazán, midőn a kis gyermekek között van, eszünkbe jut Jézus a kisdetek között.

Május 23. napján a délutáni órákban e község utcái ép úgy tele voltak néppel, mint a püspök várás alkalmával. Még egyszer mindenki akarta látni a főpásztort, még egyszer mindenki akarta a jó atyának szavát hallani, még egyszer mindenki akarta legalább ruhája szegélyét érinteni. Tele voltak a szemek könnyel, az utcák végén és út szélén terelő nagy néptömeg mintegy kérve-kérte az áldást. Nemesak sóhajokban, de némelykor hangos szavakban is hallatszott, mint imádkozik a nép: Istenem segéld meg, Istenem tartsd meg!

A csik-kozmasi bandérium vezetésével haladó díszes menet Kozmásról kevés idő alatt a tusnádi templomhoz vezető gyönyörű fenyves között vezet úthoz érkezett, hol a díszesen ékesített kapunál Ferenczy községi jegyző fogadta a Püspököt, leírva röviden apostoli munkálkodását. A püspöki válasz különös örömet keltett és láthatólag a néphez is, midőn Ömeltősége kifejezte örömet, hogy e nép nemesak a lelkekben, de mint hallja az anyagiakban is szépen fejlődik, sőt nagyon sokra haladott. Az emberáradat kevés idő alatt a templomnál volt, hol a község lelkipásztora, a már régen öszbe borult, de azért fiatalos testi és lelki erőben levő buzgó Konecz J. plebános fogadta. Minden kis fa a templom hegyén, minden szépsége a templomnak, minden buzgósága a hívó népnek az ő munkája, látszott is rajta, érzett öntudatos fogadó beszédjén, melyben jelezte működését, annak célját s örömet fejezte ki, hogy nemcsakára a templom száz éves jubileumát fogja ő és népe, Isten segédelmével, megünnepelni. Püspök úr egészen lelki megnyugvással adta vissza a templom kulcsait a tapaszlatokban megszült plebánosnak s az „Eccle sacerdos“ ünneplés hangjai mellett haladott a nagyszámú nép tömött során át Szt.-Miklós oltárához, hol mély imádságba mélyedett.

Igazán megható, midőn a püspök megérkezése után mindjárt a temetőt keresi fel és ott a hívekkel imádkozik a község elhaltjaiért. A gyönyörű szép temető útján alig tudott az ember mozdulni a sokaságban, de szem sem volt, mely ne lett volna könnyel tele.

A temetőből a szöszékre lépett főpásztorunk s jövetelének céljáról beszélve kemény szavakban szólott a bűn veszélyes voltáról. Szavai különösen hatásosak voltak, midőn a feuntartott bűnöket egyenkint leírta, s kifejezte, hogy a törvénytelenül együttélők számára még ő sem hozhatott bűnbocsánatot, mizez állapotban maradnak.

Május 24-én 9 órákor vonult ő méltósága a templomba. Mise végén a helybeli lelkész szólt a napi zsolozsma leckéi nyomán hatásos szavakban a néphez, szólott az apostol buzgóságával a mi apostolunkról is, melyek után főpapi ornátusban hallottuk az apostoli szózatot a néphez, a bérmálódókhoz, az öregekhez, a fiatalokhoz, különösen kérve a bérmálódókat, hogy

szívüket a Szentléleknek nyissák fel. Közel öt-százán bérmálkoztak. Bérmálás után az egész nép búgó imádság körben fogadta a pápai áldást. Ez még mind nem fárasztja ki a főpásztort. Ezután még imádkozik hosszasan, elmélkedik, kihallgatásokat ad, gyakorolja az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit s végzi a püspöki hivatalos teendőket.

E püspöklátogatás igazán emlékezetes mindnyájunkra, de különösen a fiókegyházakra nézve. Bizonyosan nem fogják elfeledni ezt különösen az új-tusnádi és veresbisi hívek, kiknél 25. és 26-án külön gyóntatás, külön bérmálás volt. Új-Tusnádöt zuhogó esőben látogatta meg, mit a hívek élvezni akarva igazán oly nagy számban jelentek meg, hogy alig lehetett mozogni. Itt is mint Kozmáson egy beteget saját házában látogatott meg, miáltal különösen lekötölte magának a népet. Bérmálás előtt Gegő segédlelkész mondott gyönyörű szép beszédet a „Diesértessek a J. Kr.“ jeligeről, Verebesen pedig Kovács Lajos kanonok. Szülőfaluja igazán hálás volt magas állásban levő szülöttje iránt. Mindhárom községben az iskolát meglátogatta ő méltósága, önmaga vezette a hittani vizsgálatot és a hitoktatónak többször kifejezte megelégedését. Mindenütt emlékeztetéssé tette a napot hívei előtt, nagyon sokan szavait sohasem fogják elfeledni, emléket különösen örzik meg kiváltképpen azok, kiknek lelkiéletében a püsp. látogatás napja fordulópontot jelent. —sn.—

H I R E K.

A püspöki papnevelő birtoka.

Ebben az ügyben az alábbi levelet kaptuk, melyet minden megjegyzés nélkül teszünk köze:

Tek. Szerkesztőség!

Becses lapjuk 23-ik számának hirdetésí rovatában olvasom a papnevelde igazgatóságának az intézet oláhherpei és oláhgirbói birtokainak bérletére vonatkozó hirdetését: 293 hold szántó, 103 hold kaszáló és 350 hold legelő kerül bérbeadásra 12 évre és az évi bérösszegnek legalább 7300 koronát kell kitennie, ugyanennyi a bérő által letendő biztosíték is.

Mint távoli érdeklent olvasó szociális és magyar nemzeti, sőt hozzátehetem katolikus szempontból azt kérdem az intézőktől: okvetlenül egy egészen kell azt a birtokot bérbeadni és nem volna-e mód arra, hogy abban az oláh tengerben egy kath. magyar telepet létesítsünk 25—50 magyar és katolikus család kisbérők odatelepítésével. Az a 746 hold terület tekintetel arra is, hogy szőlőbirtok is van közötté, nem volna-e 25—50 kisbérő között kiosztható 10—25—30 holdas parcellákban? Az eredmény, a bérösszeg nagysága, az hiszem kedvezőbb volna, mint az egészbeni bérbeadásnál, mert 20 kor. holdankénti átlagos bérösszeg mellett, — a mire számítani lehet, — 14.960 kor. évi bér volna elérhető.

Gonddal és utánajárással lehetne gazdaságilag némileg tanult bérőket szerezni. Egy nagyobb részleten 60—100 holdas területtel egy mintagazdaságot létesíteni szakértő bérő szerzésével, hogy ez vezesse, irányítsa a többi bérőket. Megélhetést, boldogulást szerezhetnének ott a most kivándorló székelység egy részének. Templommal és iskolával gondoskodva arról is, hogy az odatelepített bérők nyelvükben, vallásukban megmaradjanak.

A helyi viszonyok alapos ismerete nélkül nem is tehetem, de nem is hírlapi cikk föladata e terv részleteinek kidolgozása, de az eszmét fölvettem, gondolatomnak kifejezést adtam.

Szívós akarattal és kitartással, öntudatos és céltudatos munkálkodással, kezdetben talán némi áldozattal is, — mely azonban később basáns kamatozna, — azt hiszem meglehetne a tervet valószínűsíteni.

Am kérem az illetékes tényezőket foglalkoztatni ezzel a tervvel, melynek megvalósításával egy egészségesebb, magyarabb és katolikusabb gazdálkodási irányt kezdeményeznének és a melynek példáját még más egyházi birtokaink kezelésében is a szerzett tapasztalatok felhasználásával alkalmazásba vehetnénk.

Az érdeklődők szíves hozzászólását kérve és a tük. Szerkesztőségnek soraim közlését megköszönve

Maradok hazafias tisztelettel
Brassó, 1905. VI/7-én.

Zakariás János dr.
orsz. képviselő.

— **Junius S. Kath.** templomainkban mindenfelé hálaadó isteni tisztelettel ülték meg a koronázás harminyolc éves évfordulóját. Gyászos időknek gyászos emlékeit tüntette el akkoriban e nevezetes nap. A nemzet újra lélekzett, újra remélt, mert hiszen volt megint törvényes, alkotmányos királya, aki szent esküt tett, hogy az ország törvényeit megtartja, másokkal is megtartatja, az ország épségét, alkotmányát megőrzi. A mostani válságok közepette önkéntelenül juthat eszünkbe az királyi eskü s bizalmunk s reményesünk meg kell hogy erősödjék benne s minden intrika ellenére is töle kell várnunk a válság megszűntetését, amelyet gonosz tanácsosai teremtettek. Vajha a harminyolc év előtti dicső napra való visszemlékezés egy még szebb, még jobb jövődönök előkészítéséhez való fenséges elhatározásnak lennie szülője!

Székesegyházunkban a hálaadó isteni tiszteleten megjelentek a katonaság, a különböző hivatalok s a tanulóifjúság tanáraikkal.

— **Egyháztanács.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke június hó 4-én vasárnap délelőtt 11 órakor a városi tanácsstermben rendes gyűlést tartott, amelyen az egyháztanács tagjai majdnem teljes számmal megjelentek. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvastása és hitelítése után tudomásul vették az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsának leiratát, amely a róm. kath. elemi iskolában végzendő javításokra vonatkozólag megjegyzi, hogy azokat az erdélyi róm. kath. elemi iskolai alaplabb jogaim és fedezet hiányában megadni nem lehet.

Ezután felolvasták az erdélyi püspök úr ömeltőségének az egyháztanács filterjlesztésére küldött leiratát, amelyben tudomásul veszi, hogy a nemes hitközség már foglalkozik az iskola fejlesztésének kérdésével, mely pedig első sorban az önmegadóztatás révén, addig is, amíg a föl- osztlás alá kerülő várközségi vagyonból az öt illető részt kikapja; azért is kéri a hitközséget, hogy az önmegadóztatás életbeletéptetését lehetőleg siettetni sziveskedjék, ez lévén jelenleg az egyedüli forrás a helybeli elemi iskola mellözhetetlen fejlesztésére. Az osztályok összevonását illetőleg egyelőre megmaradunk az I—II. osztály összevonása mellett és ezt egyidejűleg a vármegyei közigazgatási bizottságnak is tudomására hozza.

Ez ügyre vonatkozólag Novák Ferenc főgondnok az önmegadóztatás mielőbbi keresztültételét hangoztatva, rámutat arra, hogy a túlszűfoltóság egyik oka a vidéki tanulóknak az iskolába való fölvétele; majd Ávéd Jákó fejtegette, hogy a kiküldött bizottságnak tervezet kellene készíteni a tanítók fizetésének a tandíjból való kiegészítésére és a negyedik tanító

beállíthatására vonatkozólag. Atzél Béla dr. pedig jónak látta, hogy a nem városi tanulók kétszeres tandíjat fizessenek. A gyűlés elfogadva az indítványokat, elhatározta, hogy az egyházi adó megállapítására kiküldött bizottság mielőbb összeül.

Az egyháztanács megállapította azután, hogy az elemi iskolai évvégi vizsgálatokat június hó 15. és 16-án, s az évszáró ünnepélyt június hó 17-én fogják megtartani. Az iskolalátogatások során Ávéd Jákó egyháztanácsos jelentette, hogy az elemi iskola minden osztályát meglátogatta és a tanítást meg a fegyelmezést megfelelően találta. Végül Csubry Bonifác dr. számadó-gondnok jelentést tett arról, hogy a régi temető telkélből történt jogtalan foglalást a kiküldött bizottság megállapította, de mivel az illető tulajdonos nem volt jelen, azért a bizottság egy szakértővel még egyszer kiszáll, s akkor végleg rendezi az ügyet. Ezzel a gyűlés bevégeződött.

(Kj.)

— **A gyulafehérvári Kath. Kör** vasárnap, június hó 4-én a Népkerben (Papok kertje) sikerült tavaszi táncmulatságot rendezett, amelyen városi társadalmunknak előkelőbbjei elég nagy számmal jelentek meg. Ott volt Novák Ferenc, városunk mindenkitől egyaránt tisztelt és szeretett polgármestere, akinek szíves megjelenését hálás örömmel fogadták a körnek tagjai, ott volt a székeskáptalannak, a központi papságnak, a tanári testületnek, a tisztikarnak, a városi értelmiségnek számos tagja és több derek iparos család.

Általános jókedv és vidám hangulat uralkodott szerte a megjelentek díszes társaságában, akik között a következő szép asszonyokat és leányokat sikerült megjegyeznünk: Ávéd Jákóné, Dr. Atzél Béláné, özv. Benedek Zsomborné és Szabó Emma, Dr. Cserni Béláné, Dr. Csubry Bonifácné, Dergán Béláné, Erdélyi Gyuláné, Erős Imréné, Fröllich Gyuláné és leányai Vanda és Jolan, Guardazoni Józsefné s leányai Margitka és Rózsika, Horváth Mihályné és leánya Margit, Krzyzewsky Gezáné s leánya Irma, özv. Kastaly Gyuláné, Löw Józsefné és Moldován Tónika, Kratochwill Olga, Kudler Ferenéné s leánya Annuska, Majláth Ferenéné, özv. Neugebauer Jánosné s leányai Teresi és Erzsike, Nagy Endréné, Présia Romuluszné, Petrás Ferenéné, Peter Józsefné, Riszner Ödönné, Semseh Edéné s leányai Teresi és Annuska, Wagner Sándorné, Urbán Gyuláné s mások.

A kellemes tavaszi idő is nagyon kedvezett a kedélyes jünialisnak, amelyen jó sokáig maradtak együtt a vig mulatozók, s már kelőben volt a rózsaujjú hajnal, s talán már meg is fűrdött a Marosnak szöke habjaiban, amidőn az utolsók is haza kívánczoltak.

Végül ide mellékeljük a szíves felülízetők neveit, akiknek ez úton is hálás köszönetét nyilvánítja a kör igazgatósága; s ezek: Zomora Dániel 5 kor., Löw József, Majláth Ferenc 3—3 kor., Horváth Mihály, Dr. Csubry Bonifác, Löw Károly, Petrás Ferenc, Haas Vilmos, Novák Ferenc és Dr. Balázs Endre 2—2 kor., Prohászka Viktor, Imets F. Jákó, Dr. Cserni Béla, Tamási Áron, Pál Antal, N. N., Gegő Lajos, Kárpiss János, Schäser Ferenc, Péter József, Wagner Sándor, Fröllich Gyula, Bartha Mihály, N. N., ifj. Kovács Zsigmond, Lukács József, Rass Károly, Fejér Gerő, Szabadi Károly, Szóts Zoltán 1—1 koronát és Erdélyi Gyula 50 fillért összesen 45 kor. 50 fillér.

(Kj.)

— **Majális.** A gyulafehérvári önk. tüzoltóegylet saját pénztára javára június 12-én, pünkösd másodnapján, a Népkerben zártkörü nyári táncmulatságot rendez. Belépti díj: személyjegy 1 kor., családjegy 2 kor. Kezdeté d. u. 4 órakor.

— **Az első szent áldozás Borszáken** ez évben is áldozóestörtökön ment végbe a hívők nagy sokasága jelenlétében. A lelkes evangélium után a gyermekek felfogásához mért beszédet intézett Jézus szeretetéről, majd megújította velük keresztelési fogadásukat, szent áldozás után pedig újabb szözlött a gyermekekhez és a szülőkhöz. Az áldozók száma negyvennégy volt, a kik mindannyian első áldozási emlékképet kaptak. Az első áldozók lelkiismeretes és gondos előkészítése az ottani lelkész Bartalis J. érdeme.

— **Tanítóegyesület jubileuma.** A „Szenbenmegyei róm. kath. tanító-egylet” június hó 13-án a nagyszabású szent Orsolya szüzek rendháza nagytermében fennállásának 25 éves évfordulója emlékére díszgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. D. e. 9 órakor a szent Orsolya szüzek rendháza templomában ünnepélyes szentmise. 2. Nyitány Beethoven „Fidelio” című dalművéből. Zongorán előadják Kmoskó István és Ujsághi József, kir. kath. terézvárházi tanítók. 3. Ünnepi beszéd. Tartja Prokupek Sámuel, árvaházi igazgató, egyleti elnök. 4. Ima. Éneki a kath. tanítói énekar. 5. A tanító-egylet 25 éves története. Irta és felolvassa Schuch Ödön, kir. kath. terézvárházi tanító. 6. Isten, ki fenn uralkodol... Éneki a kath. tanítói énekar. 7. Huszonöt év. Szavalja György Béla, árvaházi tanító. 8. Magyar táncok, Hamvai Bélától. Zongorán előadják Kmoskó István és Ujsághi József, kir. kath. terézvárházi tanítók.

A közében résztvenni kívánó tagok, úgy a vidékiek is, ebbeli szándékaikat a kellemetlenségek kikerülése végett az elnökséggel tudassák.

— **Tanítók találkozója.** György Béla nagyszabású kir. kath. terézvárházi tanító értesíti a csiksomlyói róm. kath. tanítóképző-intézetben az 1900. év június havában képesítő vizsgálatot tett barátait és kollegáit, hogy az 5 éves találkozó folyó hó 28-án lesz meg.

— **A ki megérdemelné a kegydíjat.** A képviselőház egyik közelebbi ülésén Justh elnök azt kérdezte, van-e valakinek indítványa? A második emeleti kanztról egy feketeruhás asszonyt ezt kiáltotta:

— Nekem van egy indítványom!

Ezzel egy kérvényt dobott le. A nőt Bordaicsi Mártonnának hívják, Tatár-Szent-Mártonba való és egy iparosnak a felesége. A szerencsétlen asszony elpanaszolta a baját. A férjét, ugymond, még ezelőtt tíz esztendővel, a mikor katonakodott, a balassagyarmati hadgyakorlaton összevagdalta egy kapitány. Meggyógyult ugyan, de azóta jóformán teljesen munkaképtelen s most a család fentartásáról csupán ő tud gondoskodni. A szegény asszony most a ledobott folyamodásban egy kis kegydíjat kér, hogy a soruk könnyebb legyen. Egy ízben már kért is segítséget, de akkor oly csekély összeget akartak neki adni, hogy még alamizsnának is kevés volt. Ime, tehát volna valaki, a ki megérdemelné a kegydíjat, de — nem kapja meg. Ellenben elítélték 4 korona bírság lefizetésére, mert az országgyűlés rendjét megzavarta. A szegény asszony tudhatta volna, hogy hazánkban csak kegyelmes uraknak dukál a kegydíj.

— **A szultán kívánsága.** A marokkói szultán udvarában nemrég érdekes kalandja volt egy csepürágónak, kinek büvészetét megnézte a szultán is. Az egyik mutatvány abból állt, hogy a büvész egy fehér és egy fekete galambnak levágta a fejét s a fekete galamb fejét hozzáerősítette a fehér galamb testéhez és megfordítva. A büvész erre a két galamb csőrébe fűjt és a két állat vidáman elrepült a báluró arabusok feje fölött. A szultánt szintén meglepte a esodálatos szemfényvesztés, majd magához in-

tette egyik udvari emberét és valamit a fülébe sugott. Az udvari tisztviselő eltűnt, de csakhamar visszatért két rabszolgával. Az egyik fekete volt, mint az ébena, a másik fehérbőrű. A szultán azután meghagyta a bűvészeknek, hogy a kísértetet, a melyet a két galambbal bemutatott, ismétlje meg az emberekkel. A művész megijedt, de csakhamar kivágta magát a bajból, a mennyiben azt mondta, hogy ezt csak néhány nap múlva teheti meg, míg a hozzávaló eszközök megszerzi. Természetesen rögtön megszökött a városból, mihelyt a kastélyt elhagyta.

— **Kérelem.** Gombos József székelykozsárdi róm. kath. haszonbérlo f. évi február havában teljesen leégett. Begyűjtött gabonája, teljes gazdasági felszerelése mintegy 20000 korona értékben lett a tűz martalékává. Egy munkás élet fáradalmainak összes gyümölcsét emésztette fel a pusztító elem. A vallásos, derék család most szánandó nyomorral küzd. A nyomasztó helyzetbe jutott családfő lapunk útján fordul a nemesszívű emberbarátokhoz, kérve őket, hogy bármily csekély adománnyal segítsenek családjának siralmas helyzetén.

A beérkező adományokat nyilvánosan nyújtazzuk.

Segítsünk Isten nevében!

Koronagyülés.

A marosi esperesi kerület papsága folyó hó 5-én Deményházán tartotta tavaszi koronagyűlését.

Megelőzőleg a papság egy órai szentségimádást tartott, sok hívő is volt jelen, kik közül számosan szent gyónást végeztek. Szabó György alesperes plebános elmélkedést tartott az Oltáriszentségről, azt fejtegette, hogy minden egyes Krisztus követő végtelen nagy kinsébet bir az Oltáriszentségben esze, szíve számára és egész életére. Áhitatos figyelemmel és meleg érdeklődéssel hallgatta a papság és a nép tanulságos fejtegetését. Ezután következett a „Veni Sancte” és a szent mise.

Ezen szívet-lelket felemelő áhitatosság után a papság a gyűlést tartotta meg. Karácson Márton apát, főesperes nagy figyelemre és fölötté megszívlelésre méltó megnyitói beszédet tartott. A népünk között elterjedt eléggé el nem ítéltető és meg nem siratható rút, ocsmány káromkodást, átkozódást és szitkozódást, mint népünk undorító tátongó sebét tárta fel; felhívta a papságot, hogy minden erejével, kitartó buzgalommal vegye fel és folytassa a harcot ezen ördögi isszonyú bűn ellen, megjelölje az eszközöket és eljárás módokat, melyekkel küzdhetünk ellene. Ha talán a nagykörükönél nem is érnénk el a kellő eredményt, elérhetjük a gyermekeknél. A gyermekek által lehet hatni a szülőkre is, tehát az iskolára nagy gondja legyen a papságnak, a hitoktatást nagy és mulaszthatlan kötelességének tartsa, nagy figyelmet fordítson arra, hogy a gyermeki szíveket a káromkodás, átkozódás és szitkozódás emésztő mélyete ellen megerősítse, bennük ezen kárhazatos bűnök iránt undort gerjesszen fel.

Az apát főesperes lelkes beszédét a papság élénken megélenezte, melynek megszüntével Szabó György a papság őszinte örömét tolmácsolta a felett, hogy az apát főesperes úr súlyos betegsége után hála Istennek egészességét visszanyerte, köszönetet mond a nagyfonságú és tanulságos megnyitói beszédért, a papság teljesen osztja véleményét és minden tehetségével követi az abban foglalt igen becses útmutatást, — indítványozza, hogy egész terjedel-

mében jegyzőkönyvbe legyen iktatva, mihez a gyűlés hozzájárul.

Elnök apát főesperes ismerteti a magas főpásztori leiratoit a mult koronagyűlés jegyzőkönyvére és megígéri, hogy azt minden egyes paptársal külön-külön közölni fogja, hogy arról azok is tudomást vegyenek, kik a gyűlésen nem jelenhettek meg. Tekintettel a magas főpásztori leirat közérdekű tartalmára itt szóról szóra közlöm, hogy minél nagyobb körben vegyenek tudomást Erdély püspökének álláspontjáról a Gregorian ének kérdésében.

„2943—1904. szám. Főtisztelendő Apát Főesperes, Plebános Úr! Nagy meglepéssel olvastam a tavaszi koronagyűlésről hozzám beküldött jegyzőkönyvüket. Kiolvastam belőle, hogy együttlétük a pápi szellem erősbitésére, a hitélet fellendítésére szolgálhatott, hogy in vanum non operatis fratres mihi charissimi. Kérem Főtisztelendőségedet, fejezze ki kerülete kedves paptársai előtt is főpásztori megelégedésem és őszinte örömemet a koronagyűlésük magas színvonalára, magvas tartalma, és életbevágó üdvös elhatározásai fölött. Most csak arra kérem még őket, hogy a praktikus életnek jellegét annyira magukon hordó elhatározásaikat a praxisban valóra is váltsák.

Különös érdeklődéssel olvastam a gregorian énekre vonatkozó határozatukat. Különösen tetszett, hogy „tisza gregor. szerint igyekszik a papság maga is énekelni. A reformnak ez bizonyonnyal egyik lényeges feltétele, különben hiába várják a néptől, hogy helyesen énekeljen, ha önmagunk a prefáció fölsége dallamát, az intonációk és orációk egyszerűségét toldásokkal és csonkításokkal rontjuk.

A gregorian éneknél pedig állandóan sürgessük, hogy kántoraink túlságos sok subjektívizmust ne vigyenek az előadásba. El ne siessek a neumákat, ne kiabálják épen a legutolsó hangjegyeket, a dinamikai változásoknál ne ad libitum, hanem a szövegnek megfelelőleg érvényesítsek tudásukat és hangjukat. Két főjellemvonása van a gregorian éneknek: a nyugalom, meg a liturgiába való teljes beilleszkedés. Ezekből az következik, hogy minden miszerészlet teljesen, a fél „Credo”-nak avagy „Gloria”-nak elhagyása nélkül s a kellő higgadtsággal énekeltsünk. Az Úr Isten tisztelőtén kívül ne legyen senkinek sürgős teendője.

A főtisztelendő Főesperes apát plebános úrnak és a kerületi papságnak apostoli hivatásuk sikeres betöltéséhez főpásztori áldásomat küldöm s magamat ájtatos imába ajánlottan vagyok. Főtisztelendőségnek Gyulafehérvárt, 1904. június 24-én, jóakaró főpásztor a Gusztáv Károly.

Főtisztelendő Karácson Márton apát, főesperes plebános úrnak Marosvásárhely.”

A jelentések és a püspöki rendeletek felolvasása után a gyűlés egyenkint tárgyalás alá vette a folyó évi IV. számú püspöki körlevelben kitűzött témákat.

Az I. pontra előadó volt Szabó György. Az előadás és élénk tárgyalás után a papság a következő egyhangú megállapodásra jutott, hogy a három esetben communicatio in sacris esete forog fenn és az Anyaszeutegyház ellenségeit vallási ügyben elősegítő kath. ember sub gravi vétkezik. Mindazon esetben tiltva van, mikor vallási szempontból aktive vagy passive, közvetve vagy közvetlenül közlekedik szent dolgokban a katolikus ember nem katolikusokkal, neveli a bűnt, ha az botránnyal van összekötve. Általában meg van engedve, ha polgári, felebaráti kötelességet teljesítve a botránnyal kizárásával a rokoni, baráti szeretet vezérli eljárásában.

A katolikus ember a nála véletlen megbetegedett nem katolikus emberhez protestáns pásztorra halálra elkészítés végett nem hívhat; ha teszi kommunikál in sacros, csak azon végső esetben, ha minden megengedhető eszközt felhasználta a nem katolikus beteg egyénnel megismertetni a katolikus hit igazságait, ha a beteg őszintén, nem makasságból ragaszkodik meggyőződéséhez, kifejezetten sürgetve kívánja saját pásztorra által a lelki vigaszt és a botránny ki van zárva, szeretetből megetheti; valószínű vélemény: kötelessége meg is tenni.

A II. pontra előadó volt Pap János alesperes plebános, ki a témát írásba foglalva dolgozta ki és adta elő, teljes megvilágításba helyezte a kérdést.

Az egyhangúlag kimondott vélemény a következő: hogy súlyos kötelessége a kath. embernek az utolsó kenet szentségét felvenni, a rokonoknak szintén súlyos kötelessége gondoskodni, cdahtani, hogy a beteg minden veszélyes betegségben felvegye. V. Márton pápa a Konstantinban kiadott bullában így szól: Hoc Sacramentum neque negligi sine culpa, neque contemni posse sine peccato mortali. „A harmadik esetben azon pap, ki az utolsó kenet szentségét a beteg folytonos tiltakozása dacára feladta, hibásan járt el, mert a malaszt, melyet a szentségek által nyerhetünk el, üdvösségünket magára nem munkálja, a mi hozzájárulásunk, közreműködésünk okvetlen megkívántatik.

A III. pontra előadó volt Pap Tamás. Egyhangúlag kimondott vélemény, hogy János, ki előbb atyja rábeszélési, fenyegetési folytán Zsófiát eljegyezte, atyja halála után, tehát a kényszer alul való felszabadulás után Annával csak felmentvény után kelhet házasságra.

A IV. pontra előadó Gegő György. Egyhangúlag kimondott vélemény: Pétert, ki mint szerzetes egyszerű fogadalmat tett, a szerzetből kilépése után házasságra lépése alkalmával csak az egyszerű fogadalom alól való feloldozás után felmentvényvel esketheti meg, mert az egyszerű fogadalom tiltó akadály, a jezsuita szerzetre nézve meg épen bontó akadály.

Az V. pontra előadó Olah Károly. Egyhangúlag kimondott vélemény: Pált, ki felnőtt korában a zsidó vallásból a katolikus egyházba véteti fel magát, később nem törődve a lelkész figyelmeztetésével, polgári házasságot köt egy gazdag zsidó nővel, e házassága, melyet anyagi érdekből kötött, szerencsétlen volt, s végre is a polgári bíróság által felbontott, — a lelkész más kath. nővel megesketheti, mert előbbi házassága, bontó akadály forogván fenn, nem volt érvényes.

Minden egyes téma megvitatásával élénk eszmecsere folyt, az egész tárgyalás magas színvonalú volt.

Ezután Kalapács Imre ehedi lelkész nyugdíjaztatási ügye tárgyalatott, ki idegbetegsége, látási és hallási képessége meggyengülése folytán nyugdíjaztatása ügyében szükséges nyilatkozat aláírását kérte. Kívánsága teljesítve lett.

Gegő György az úgynevezett Szent László müntezet utazóinak visszaéléseit tárja fel, elsorolja, mily sok hívőt, mily nagy mértékben károsított, alapalan ígéreiteivel csekély értékű képet nagy árban vásároltatott meg, a megküldött képek sokkal kisebbek, mint a minőt az utazó mutatott, dacára a mult évi szegény évknek csak a deményházi postán körülbelül 1800 kor. értékű kép jött. Felhívja a papság figyelmét ezen és ehhez hasonló visszaélésre.

A papság kimondotta határozat, hogy ezután semmi ily és ehhez hasonló árusítást nem ajánl, lehetőleg megakadályoz, mindaddig, míg a magas püspöki hatóságtól nem nyer ajánlást.

Pap Tamás indítványozza, hogy a gyűlés kérje fe püspök úrnak ő méltóságát, hogy magas befolyásával hasson oda, hogy az Oltári-szentségről szóló litániának, a Tárkányi-felekiadásban, mely nagyon megható, épületes, áhitatra gerjesztő — nyilvános használata engedtesse meg.

A papság egyhangúlag elfogadja az indítványt.

Molnár Miklós indítványára a gyűlés kéri fogja püspök úrnak ő méltóságát, hogy a Direktorium régi formája állítsassék vissza. Ne hagyassék ki belőle az „I. p. p.“ — Tétessék ki mint ezelőtt a nap kelte, a nap nyugta és a holdnak változásai, az „annuntiatur“ figyelmeztetés is. Nagyobb margót kérünk. A Breviariumban elő nem forduló officiumok miatt is fenakadás van igen sokszor, jó volna azokat egy füzetbe összeszedni, szedetni, hogy a papság beszerezhesse.

A vegyes helyeken működő lelkipásztorok felhozzák, hogy egyáltalában képtelenek a fiataliságot visszatartani a karácson és husvét másod, harmadnapai táncmulatozástól, a bállal egybekötött mennyegzőktől és estélyektől. Nagy számú bűnalkalom és botrányos engedtlenség az Egyház iránt megszűnnék, ha pápa ő Szentsége az adventi szent időt karácson első napja éjféleig és a husvét szent időt husvét első napja éjféleig állapítaná meg.

A papság osztja ezen véleményt és kéri püspök úrnak ő méltóságát: kegyeskedjék ezen ügyben szentséges atyánkhoz felterjesztést tenni.

Ezzel a felette tanulságos gyűlés véget ért és miután kedves házi gazdánk Gegő György kiváló szívességéből testileg is rekreáltuk magunkat, a szélrózsa minden irányában haza igyekeztünk, tovább munkálni Isten segítő kegyelmével az Úr szőlőjében.

Vigilans.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Vaszary Kólos* 1855—1905. Irta Keményfy K. Dániel. Megjelent Buzárovitsnál Esztergomban.

Magyarország hercegprímása, mint ismeretes, a múlt hóban ünnepelte áldozópapságának 50 éves jubileumát. Ebből az alkalomból jelent meg ez a majdnem 200 oldalra terjedő díszes kiállítású, nagy gondallal és szeretettel megírt munka, amely méltó emléket emel nemcsak a primási méltóságnak, hanem az ünnepelt pártalanul harmonikus egyéniségének is. „Elevenedjék meg előttünk multja — írta előszavában a jeles szerző — perdüljenek le egyéniségének különböző vonásai. Szemléljük magunk előtt a halavány, de azért eleven készthelyi diákot, a fekete tógás bencés kis papot. Lássuk a maurinusi szellem meleg sugarában élő tudóst és tanárt, majd a főpapot, Asztriknak az apátságban és érsekségben utódját, aki szent szerzetének és a magyar egyháznak élén hirdeti azon erkölcsi s szellemi eszméket, melyek a magyart egyévezreden át föntartották.“ És csakugyan mindezekről eleven, mozgalmas képet rajzol elénk a szerző, habár több okból is nem kis nehézséggel kellett megküzdnie. Az író azonban nagyon finom érzülettel találja el azt a hangot, amelyvel egy élő nagyságról írni lehet anélkül, hogy a tömjénezés, a túlzó magasztalás vádjá érje. Öreg és ifjú élvezettel és nagy lelki gyönyörűséggel olvashatja el ezt a munkát, melyet az ifjúsági könyvtáraknak is melegen ajánlunk beszerzésre. A munkát a bitoros főpap

sikerült areképén kívül még több vonatkozásban lévő kép ekesíti.

* *Az örmény kath. szent mise.* A római Szentszék által elfogadott eredeti szöveg szerint magyarra fordította: Ávedik Lukács erzsébetvárosi főesperes-plebános. Főpásztori jóváhagyással ellátva (1902. jún. 25. 2458 sz. a.) Kapható a fordítónál, ára 76 f. tömegesebb megrendelésnél felárban. A fordító főesperes nagy irodalmi munkásságát már igen sokan ismerjük; e füzet előszavában és bevezető részében ismét megcsendül és ragyog az erzsébetvárosi örmény nagypap minden stílbeli jelessége; nemes és szent célját pedig azonnal felismerheti mindenki, ki jelenlegi Szentatyánk és Püspökünk körleveleiből ismeri azt a legújabb szigorú rendeletet, hogy istentiszteletünk ósregi szertartásos nyelvvel még hűveinket is ismeressük meg az áldozatot kísérő énekekben; s a mit mindenekelőtt egy koronagyűlési felolvásás szerint is, meg kell, hogy előzzön magának a szentmisének anyanyelven való megismertetése. E célt szolgálja az örmény egyházban fenti füzet, midőn az örmény misét magyar nyelven adja az örmény hívek kezébe, a miért is egyetlen örmény hívőnél sem szabadna hiányoznia a mise alatt. A fenjelzett pápai és püspöki rendeletek szent célját szolgálja tehát minden örmény pap, ki ezen füzetet templomának padjaira és hűveinek kezébe siet jutányosan a nemeskeblű szerzőtől megszerezni. De a latin szertartású papok is ismertessék meg főleg örmény híveikkel e füzetet, mely őseik áldozatainak szertartását mostani magyar anyanyelvükön adja elő. A latin papok maguk pedig azért fogadják örömmel e kis füzetet, mert erdélyi pap munkája, egy örmény születésű és szertartású, de magyar szívű és magyar lelkésedésű kath. pápasunk terméke és mert belőle egy velünk rokon egyház és egy közöttünk s velünk rokon élő megmagyarosodott nép szent mise szertartását ismerhetjük meg a saját édes anyanyelvünkön. Egy hasonló terjedelmű magyar fordítása a mi latin misénknek is jól elkelne, hogy a Gregorián ének behozatalának egyik előkészítője legyen a mi hűveink számára is. Mindezen indokok alapján e szép kiállítású füzetet egész jóindulattal ajánlhatjuk örmény és latin papoknak s híveknek egyaránt figyelmébe.

Pályázat.

— *A lengyelfalvi* róm. kath. kántortanítói állásra pályázat nyitattik. Jövedelem: 1) Őszi buza kepe 50 kalongya, értéke: 120 korona. 2) Tavaszkepe 50 kalongya zab, értéke: 75 kor., 3) Pénzbér (ospora) 45 kor., 4) 25 terü kemény tűzifa értéke: 60 kor., 5) évi stóla átlag 40 kor. 6) Szent-mise alaphól 15 kor. 60 fill., 7) Egy bavasai fa-jog értéke 4 kor., 8) 1 hold 1355□-öl szántó és 1402□ kaszáló haszon értéke 26 kor., 9) Iskolai magtár kamatból 5 nagyvéka szemes gabona értéke 11 kor., 10) Iskolai pénzkamatból 41 kor. 40 fill., 11) Államsegélyből 362 kor., összesen 800 korona. Ezen kívül korpótlék az arra jogosultnak.

Kötelességek: a) kántori teendők végzése; b) a mindennapi és ismétlődő tan-kötelesek tanítása; c) a faiskola kezelése.

A kántor-tanítói lakás áll 3 szobából, egy kamarából és pincéből; van csűr, istálló, tyúk- és sertés ól; sőtőház, gyümölcsös és veteményes kert. A harangozás és templomtisztítás kiadva. Pályázók felhívottnak, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket

folyó évi június hó 26-ig alulírtához nyújt-sák be.

Kelt Lengyelfalván, (u. p. Székely-Udvarhely) 1905. június hó 10-én.

Koncsag Ignác,
lelkész, iskészeki elnök.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a **szabd. Hattyú gyógyszerár** által **Majna Frankfurt.**

Képviseletet vállal
szalámi és hentes-árakban
jól bevezetett zsiradékár-ügynökség
A. SCHANIL, Wien, XVII. Hauptstr. 67.

TARTOS SZAGTALAN
Csakis Christoph-féle lakot kérjünk!
AZONNAL SZARAD
A szoba azonnal használható
Christoph-Lak
A LEGJOBB MÁZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékek és az olajlakkok sajátja — elkerültek. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárggyal feltörhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

szinezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen befűd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (szinezetlen)

új pallóra és parkettra: mely eszupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögméter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9½ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fénylakk feltalálója

és egyedüli gyártója

FÖR AKTÁR:
DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

Pályázati hirdetés.

A gyulafehérvári püspöki papnevelő intézet oláhherepei és oláhgirbói birtokai, melyek állanak

293 katasztrális hold szántóból,
103 katasztrális hold kaszálóból,
350 katasztrális hold legelőből

1906. január 1-től kezdődőleg 12 évre haszonbérbe adatnak.

A bérleti feltételek és a mező- és szőlőgazdasági tervezetek a püspöki uradalmi jószágigazgatói iródban betekintheők.

Az ajánlattevőtől megkivántatik, hogy a feltételeket és a művelési tervezeteket ismeri és magát ezeknek feltétlenül aláveti.

A pályázatok f. é. június hó 20-ig a papnevelő intézet igazgatóságánál „Haszonbérleti ajánlat” felirattal nyújtandók be.

Pályázati feltételek:

a gyulafehérvári püspöki papnevelő intézet oláhherepei és oláhgirbói birtokainak bérbeadására vonatkozólag.

1. A haszonbér évi összege legalább is 7.300 korona, mely negyedévi részletekben előre fizetendő.
2. Az évi haszonbér biztosítására, valamint a bérletből származható károk vagy perköltségek fedezésére az évi bérnek megfelelő összeg készpénzben vagy állami értékpapirban a szerződés megkötésekor leteendő.

Ezen összeg erejéig birtokra való elsőbbségi bekebelezés is elfogadtatik.

3. A bérleti szerződés a püspöki jószágigazgatónak, mint gazdasági szakértőnek jelenlétében köttetik meg a kir. közjegyző előtt. A bérleti szerződés pontjainak betartása feletti felügyeletet évenként a Püspök által megbízott szakember gyakorolja.

4. Az átadás ugyanazon gazdasági szakértő jelenlétében részletes leltár mellett történik azon állapotban, ahogy azt a jelenlegi bérlő átvette.

5. A mezőgazdaságra bizonyos forgó rendszert állapít meg a püspöki jószágigazgatóság, különös súly helyzetetvé a mesterséges takarmány növények termelésére, melyre évenként a birtoknak legalább egy-negyed része felhasználandó. A birtok nagyságának megfelelő állatállomány tartandó, hogy a szántóföldek hat évenként egyszer jól betrágyázhatók legyenek.

6. Az erdőbirtokok bérlét tárgyat nem képezik. Az évi üzemtervi vágások azonban évről évre megbecsültenek és egyenlő ajánlatok esetén a haszonbérlő előnyben részesül.

7. Köteles a bérlő az oláhherepei kipusztult szőlőt fokozatosan vagy tetszése szerint egyszerre is, legalább 8 kat. holdat saját költségén újraültetni, az oláhgirbóit pedig jó karba hozni s ha kipusztult, ezt is újraültetni.

Megjegyeztetik, hogy a szőlő újraültetésénél a szőlőművelés modern követelményeit szabad csak alkalmazni. Nevezetesen a forgatásnak 65—90 cm. mélységűnek kell lenni és kész gyökeres zöldoltványokat kell alkalmazni a régi jó erdélyi fajtákból (mint járdovány, kövér és király szőlők) holdankint 4.000 tőkével, vagyis 120 cm. növény és sortávolsággal. Oltványozás előtt a szőlőtelep különböző helyeiről talajminták veendőek és a földtani intézetnek véleményezés végett beküldendőek azon célból, hogy milyen amerikai fajt lehet alkalmazni biztos alanyul. A beültetett terület évenként felülvizsgálattik, hogy az előírt módon ültetett-e be és műveltetett-e? A szőlő karikára 4-ik évnél előbb nem köthető, de akkor is csak az esetre, ha erőf magfája van és előző ősszel jól megtrágyázott — holdankint 60—70 szekér (400—450 mtr. mázsa) jó istálló trágyával, mely minden 4-ik évben ismétlendő lesz. Egy esztendőben sem szabad az egyes tőkében két magfánál többet kikötni. A hiányzó tőkék évről évre pótlandók.

A bérleti idő lejártával bérlő a szőlőt teljes, jó termőképes állapotában köteles átadni. Hogy ha az átadásakor nem lenne kellő állapotban, a kár szakemberek által megbecsülteik az utolsó bérleti év augusztus havában és ha a kár még a kaucziót is túlhaladná, külön megtérítendő lesz. Ha erre elég garancia nem lenne, az utolsó, illetve a 12. évi termés a papnevelde részére lefoglaltatik a kár erejéig.

8. Bérlő köteles az oláhgirbói tagosított birtokon jó istállót, cselédházat, kerítést és jó kutat építeni és a bérlet végén jó karban átszolgáltatni.

9. Az újabb építkezéseknél bérlő a befektetett összegeknek 8%-kát, a javításnak pedig 50%-át fizeti.

10. A birtokok után járó vármegyei és községi adókat, továbbá a tűzbiztosítás költségeit a bérlő fizeti.

11. A haszonbérleti szerződés kötéssel járó munka és bélyeg-díjat, továbbá a kincstári illetéket bérlő fizeti.

12. Bérlő köteles az intézetnek 2 lótartásra szükséges szénátás szalmát szállítani. Ez a szerződésben kölcsönös megegyezés folytán határozott szekér számban is megállapítható.

13. A szerződés pontjainak be nem tartása esetén a bérleti szerződés minden további bírói beavatkozás nélkül felmondható.

Gyulafehérvár, 1905. május 30.

Magas püspöki előírás szerint közli a
papnevelde igazgatósága.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá-
gos műes-
zeti és
iparműve-
szetiintézet.
Alapított
1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ö eminenciája 67.898. szám alatt és Tolha Festetich Tasziló gróf úr ö nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ö nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkészése folytán olaszországi műfestők és marmarványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztiek aranyozása állvány nélkül. Templonmeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szabadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándékol szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
	18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott szélel

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-orvos-feje

FÜLOLAJ

gyógyít időszakos süketseget, fültájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 forint a Dr. ROTCSHNEK EMIL gyógyszerárában. DEBRECZEN.

Egészen ingyen

zománcszobozott edényt nem kapnak sehol, de 6 főzőlábast és 6 főzőfazeket különféle nagyságban 12 darabot 1 forint. 75 kr.-ért én szállíthatok. Ingyen esomagolás utánvétellel.

A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvételnek
e lap kiadóhivatalában.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi
éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitűnő hangu és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **lényomatú** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle-
letünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangu **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindennemű **javitásokat, hangolásokat** és **át-
építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☺ Villamos világítás. ☺ Fürdő.
Telefon. ☺ Társas kocsik. ☺ Kitűnő konyha. ☺ Valódi borok.
Kőbányai sör. ☺ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.